

การควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

นางสาวสุนทรี อิสริโภดม

ศูนย์วิทยานักการ
007578

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2525

ISBN 974-561-290-1

FRAUD CONTROL FOR DEPOSITS OF COMMERCIAL BANKS

Miss Suntaree Isariyodom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accounting

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวขอวิทยานิพนธ์

การควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับเงินฝากของ
ธนาคารพาณิชย์

ชื่อนิสิต

นางสาวลุวนทรี อิสริโยคุ

ภาควิชา

การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา

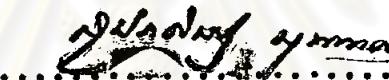
ศาสตราจารย์ วารี หวานนท์

อาจารย์ที่ปรึกษา (รวม)

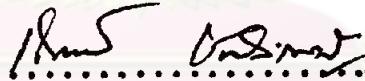
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยรัตน์ กฤษณะระ

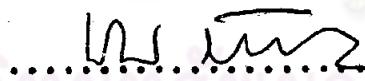

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น^๑
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาด้านบริหารธุรกิจ

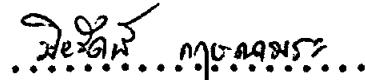
 ... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ เดวิลล์ นันทาภิวัฒน์)

 ... กรรมการ
(อาจารย์ เสรียร ลิงห์เจริญ)

 ... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ วารี หวานนท์)

 ... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยรัตน์ กฤษณะระ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับเงินฝาก
ของธนาคารพาณิชย์

ชื่อนิสิต

นางสาวอุบัติ อิสติโภค

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ วารี หวานนท์

อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีรัตน์ กฤษณะระ

ภาควิชา

การบัญชี

ปีการศึกษา

2524

บทคัดย่อ

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยเงินทุน สถาบันการเงิน ทาง ๆ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการระดมเงินออมจากประชาชนและธุรกิจทาง ๆ แล้ว นำเงินที่ระดมได้ไปยืมแก่ธุรกิจและเอกชนที่ต้องการเงินทุน ในประเทศไทย สถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการระดมเงินออม คือ ธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจที่สำคัญที่สุด ประเทหนึ่งของธนาคารพาณิชย์ คือ การรับฝากเงิน เนื่องจากเงินฝากเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์ และ เป็นหนึ่งในจำนวนมากที่สุดในบรรดาหนึ่งในของธนาคารพาณิชย์ โดยมีจำนวนเฉลี่ยประมาณร้อยละ 80 ของหนึ่งในห้าสิบองค์กร ของธนาคารพาณิชย์ ทั้งระบบ ความนิยมและเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ จะมีมากน้อยเพียงใด อาจจะดูได้จากการบริการและแนวโน้มของเงินฝาก นอกจากนั้นบริการเงินฝากยังอาจใช้รักษาดูแลของธนาคารได้อีกด้วย การทุจริตเกี่ยวกับเงินฝากที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่ทำให้ธนาคารได้รับความเสียหายทางการเงินเท่านั้น แต่ยังทำให้ธนาคารขาดความเชื่อถือและความไว้วางใจจากลูกค้า ซึ่งอาจมีผลกระทบกระเทือนฐานะของธนาคารด้วย

ดังนั้น วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จึงมุ่งศึกษาถึงวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตที่สำคัญที่อาจจะนำไปใช้กับเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ โดยจะเริ่มศึกษาถึงประเทศไทย ฯ

ของเงินฝากตลอดจนวิธีบัญชีเกี่ยวกับเงินฝากแต่ละประเภทที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาถึงวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับเงินฝากเป็นไปโดยสะดวก และได้ผลดียิ่งขึ้น จากนี้จึงถือว่าเงินหักภาษีการควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตโดยทั่วไป ของธนาคารพาณิชย์ เพื่อจะได้พิจารณานำมาใช้ในการควบคุมเกี่ยวกับเงินฝากโดยเฉพาะ

จากการศึกษามาทั้งหมด ปรากฏว่าวิธีการที่สำคัญที่อาจจะนำมาใช้ในการควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับเงินฝากของธนาคารพาณิชย์นั้น ประกอบด้วย การแบ่งแยกหน้าที่งาน การกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานทาง ๆ การพิสูจน์ยอดคงเหลือของบัญชีเงินฝาก การควบคุมบัญชีที่ไม่เคลื่อนไหว การควบคุมและเก็บรักษาเอกสาร การลับเปลี่ยนหน้าที่งาน การให้หยุดพักผ่อน การขอคำรับรองยืนยันยอดเงินฝาก การจัดให้มีผู้ตรวจสอบภายใน วิธีบัญชีเกี่ยวกับนโยบายงานบุคคล และการตรวจสอบธนาคาร

การทุจริตเกี่ยวกับเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการไม่ได้ให้ไว้ป้องกันการทุจริตที่ดีโดยกระบวนการ เนื่องไม่ได้ไวน์นโยบาย งานบุคคลในเรื่องการคัดเลือกพนักงาน การให้การฝึกอบรม และการให้รายได้ที่ เป็นธรรมแก่พนักงาน มีการละเว้นไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและวิธีปฏิบัติทาง ๆ ที่กำหนด หรือบัญชีโดยไม่เคร่งครัด อาทิ เช่น ให้พนักงานบัญชีเงินฝากทำหน้าที่เกี่ยวกับตัวเงินสดด้วย หรือผู้ตรวจสอบภายในไม่มีอิสระพอ

จากการศึกษาพบว่า การทุจริตเกี่ยวกับเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ส่วนมาก จะสามารถตรวจพบได้ ไม่ว่าจะในขณะที่การทุจริตเริ่มเกิดขึ้น หรือเมื่อการทุจริตเสร็จสิ้นลง ทั้งนี้โดยอาศัยวิธีการควบคุมที่ดี การพิสูจน์ยอดบัญชีโดยติดต่อโดยตรงกับลูกค้า จะทำให้สามารถเปิดเผยการทุจริตที่เกิดขึ้นได้เป็นจำนวนมาก ด้านหลักใช้เทคนิคการขอคำรับรองยืนยันร่วมกับวิธีการควบคุมอื่น ๆ ก็เป็นที่เชื่อได้ว่า จะสามารถ

ป้องกันการทุจริตเที่ยวแก้เงินฝากของธนาคารให้เกือบทั้งหมด เมื่อจะไม่สามารถป้องกันการทุจริตในธนาคารโดยพนักงานเองได้อย่างสมบูรณ์ แต่แนวโน้มการทุจริตยอมลดลงเมื่อโอกาสที่จะตรวจพบการทุจริตและการลงโทษมีหุ้นส่วนมากขึ้น

Thesis Title   Fraud Control for Deposits of Commercial Banks

Name   Miss Suntaree Isariyodom

Thesis Advisor   Professor Waree Havanonda

Thesis Co-advisor   Assistance Professor Piyarath Krishnamra

Department   Accountancy

Academic Year   1981

ABSTRACT

The fund is needed in developing country's economy. Financial institutes are media in mobilization of funds from individuals and various business organizations. These sources of funds are used as loans to the private sector, both business firms and individuals, who need them for investments. In Thailand, commercial banks also play the important role in mobilization of funds. The most important function of commercial bank is a deposit taker. Since deposits are the most important source of funds and are the largest liabilities of banks which their average amount are about 80 per cent of total liabilities; the amount and tendency of banks' deposits depend on the admiration and reliability of people. The size of bank may be also measured by the amount of deposits. Not only misappropriations for deposits make monetary losses to banks, but they also decrease confidence

of their customers which may be a cause of bank failures.

Therefore, this thesis is concentrated in studying various important safeguards against fraud which are applicable for deposits of commercial banks. To make the studying convenient and effective, types and operating procedures of deposits are firstly studied. Then, general fraud controls for commercial banks are studied to determine operating procedures in the particular fraud control for deposits.

From the studying, the important procedures in fraud control for deposits of commercial banks consist of segregation of duties, forming of practical methods, verification of balance of deposits accounts, control of dormant accounts, documents keeping and control, rotation of duties, compulsory vacation, direct verification, provision of internal auditor, practices of personnel policies and bank examinations.

Peculations in deposits of commercial banks in Thailand are mostly caused by lacking of effective control; such as personnel policies concerning to the selection of bank officers and employees, giving them proper training and fair remuneration; all regulations and operating procedures have not been strictly followed by allowing the ledger keepers to get involved in the cash, or inadequate independent of internal auditors.

From the studying, most frauds for deposits of commercial bank could be detected, at their inception or thereafter, by the use of proper control measures. Most of bank fraud cases could be disclosed by accounts verification through direct correspondences with customers. If direct confirmation techniques were supplemented by the other safeguards against fraud, it is believed that most speculations for deposits of commercial banks would be deterred. Although the fraud made by bank employees cannot be perfectly protected, the tendency of people to embezzle varies inversely with the probability of detection of the crime and punishment for it.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๙

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านที่ได้มีส่วนร่วมเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะท่านศาสตราจารย์ เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อุบลฯ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ
ปรึกษาและให้กำลังใจ ซึ่งผู้เขียนก็มองขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

อีกท่านหนึ่งที่ผู้เขียนขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี่ ก็คือ คุณสามารถ บุญวัฒนา โซค
หัวหน้าผู้ตรวจราชการธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือ
โดยตลอด

ท่านสุดท้ายที่ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ก็คือ ท่านศาสตราจารย์ วารี
ระหวานนท์ ผู้อำนวยการฝ่ายกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย
ซึ่งได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และได้ให้คำแนะนำปรึกษาหัวขอ ตลอดจนคราจแก้ไข
ขอกราบขอต่อไป ขอวิทยานิพนธ์จะสำเร็จ หากปราศจากความช่วยเหลือจากท่านแล้ว
วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ก็ยากที่จะสำเร็จลงได้

สุนทรี อิสติโภณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า
๔
๓
๒
๑

บทคัดย่อภาษาไทย	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๓
กิจกรรมประจำปี	๒
สารบัญรวมประกอบ	๑

บทที่

๑. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
รากฐานประสังค์ของการศึกษา	1
ขอบเขตของการศึกษา	2
วิธีการศึกษา	2
ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษา	2
๒. ประเภทของ เงินฝากและวิธีบัญชีเกี่ยวกับเงินฝาก	3
ประเภทของเงินฝาก	3
เงินฝากที่ห้องจ่ายคืนเมื่อห่วงดราม	3
เงินฝากกระแสรายรัน	3
เงินฝากออมทรัพย์	4
เงินฝากเพื่อเรียนหรือแจ้งให้ทราบล่วงหน้า	4
ระบบดัน	4
เงินฝากที่ห้องจ่ายคืนเมื่อถัดระยะเวลาที่	
ครอบกำหนดเวลา	4

เงินฝากที่ห้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาหรือเงินฝากประจำ	5
วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเงินฝากกระแสรายวัน	6
การ เปิดบัญชี	6
การรับฝากเงิน	10
การจ่ายหรือถอนเงิน	15
วิธีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเช็ค	20
การขอเบิกและจ่ายสมุดเช็ค	24
การซึ่งรายงานการฝากและถอนเงินให้ผู้ฝากและการปันยันยอดเงินฝาก	25
การปิดบัญชี	26
วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเงินฝากออมทรัพย์	27
การ เปิดบัญชี	27
การรับฝากเงิน	29
การจ่ายหรือถอนเงิน	31
การจ่ายดอกเบี้ย	32
การปิดบัญชี	33
วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเงินฝากที่ห้องจ่ายคืน เมื่อสิ้นระยะเวลาหรือเงินฝากประจำ	33
เงินฝากประจำโดยใช้ใบรับฝากประจำ	34
การ เปิดบัญชีหรือการรับฝากเงิน	34
การถอนเงินหรือการปิดบัญชี	36

หน้า	
การจ่ายออกเมี้ยน	38
เงินฝากประจำโดยใช้สมุดคูณฝาก	38
3. หลักการควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตโดยทั่วไปของธนาคาร	
พาริชช์	39
การควบคุมขั้นพื้นฐาน	39
แผนการจัดองค์กร	39
วิธีปฏิบัติงาน	41
การควบคุมคุณ	41
การลับเปลี่ยนหน้าที่งาน	42
การให้หยุดพักย่อนโดยวิธีแบ่งคับ	43
การให้สูจน์โดยตรง	43
ผู้ตรวจสอบภายใน	51
การควบคุมใน้านเอ็น ๆ ที่จำเป็น	53
นโยบายงานบุคคล	53
การตรวจสอบธนาคาร	64
การตรวจสอบโดยกรรมการของธนาคาร	64
การตรวจสอบโดยบัญชีสอบบัญชีอิสระ	68
การตรวจสอบโดยหน่วยงานควบคุมของรัฐ	70
4. วิธีปฏิบัติในการควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับเงินฝากและตัวอย่างการทุจริตเกี่ยวกับเงินฝาก	73
การควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริตในบัญชีเงินฝาก	
กระแสรายวัน	73

หน้า

การเผยแพร่แผนที่งาน	73
วิธีปฏิบัติงาน	74
การกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานทั่ว ๆ	74
การพิสูจน์ยอดคงเหลือของบัญชีเงินฝาก	75
การควบคุมบัญชีที่ไม่เกี่ยวข้อง	77
การควบคุมและเก็บรักษาเอกสาร	79
การสืบเปลี่ยนหน้าที่งาน	80
การให้บุคคลพักย่อน	81
การส่งรายงานการฝากและถอนเงินให้ผู้ฝากและการขอคำปรับรอ งบันยันยอดเงินฝาก	81
การจัดให้มีผู้ตรวจสอบภายใน	82
วิธีปฏิบัติอื่น ๆ	83
การควบคุมเบื้องต้นการทรัพย์ในบัญชีเงินฝาก	
ความทรัพย์	83
การเผยแพร่หน้าที่งาน	84
การควบคุมออกเมี้ยนที่ออกให้ลูกค้า	86
การควบคุมเบื้องต้นการทรัพย์ในบัญชีเงินฝาก ประจำ	86
กิจกรรมการทรัพย์ในบัญชีเงินฝาก	87
5. บทสรุปและขอเสนอ	94
บรรณานุกรม	105
ประวัติผู้เขียน	107

สารบัญรูปประกอบ

หน้า

รูปประกอบที่

1. การรับฝากครัวเงินสดเข้าบัญชีเงินฝากระยะรายวัน ...	13
2. การรับฝากครัวเช็คเข้าบัญชีเงินฝากระยะระยะรายวัน	16

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย